Štev. 211. V Ljubljani, v petek, dné 15. septembra 1905. Leto XXXIII.

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26·—
za pol leta „ „ 13·—
za četrt leta „ „ 6·50
za en mesec „ „ 2·20

V upravništvu:
za celo leto naprej K 20·—
za pol leta „ „ 10·—
za četrt leta „ „ 5·—
za en mesec „ „ 1·70

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

SLOVENEC

Inserati:
Enostop. petitvrsta (72 mm):
za enkrat . . . . 13 h
za dvakrat . . . . 11 „
za trikrat . . . . 9 „
za več ko trikrat . 8 „
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja
vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uredniškega telefona štev. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravništvo je v Kopitarjevih ulicah štev. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije.
Upravniškega telefona štev. 188.

Skupščina družbe sv. Cirila in Metoda.

Z včerajšnjo 19. svojo skupščino v prijaznem Št Juriju ob južni železnici je družba sv. Cirila in Metoda praznovala tudi dvajsetletnico svojega plodonosnega delovanja v samoobrambi proti navalu lahonstva in nemštva. Družba je tekom svojih 20 let zborovala že na raznih slovenskih krajih, a tako še nikjer ni bila sprejeta, kakor včeraj v zavednem trgu Št. Juriju, kjer je prebivalstvo pokazalo svojo vzorno narodno zavest in globoko razumevanje družbinih namenov. Bil je pravi praznik. Prebivalstvo trga in okolice je, časteč družbino delo, praznovalo, kakor bi bila nedelja.

Trg je bil odet v zastave, hiše skoro vse okrašene z venci, topiči so neprestano gromeli, na stotine mlajev so postavili zborovalcem na čast vrli štajerski fantje. Vse je odkritosrčno pozdravljalo skupščinarje, od drobnih otročičev do starih, osivelih mož in žena. Posebna čast pa šentjurškim narodnim Slovenkam, ki so iz vseh hiš obsipavale udeležence s cvetjem in s toliko narodno navdušenostjo spremljale vso priredbo, da v toliki ljubezni do slovenske stvari težko dobe sovrstnic na slovenski zemlji.

O prisrčnem sprejemu smo že včeraj kratko poročali. Omenjati moramo še, da nas je na kolodvoru pričakovalo poleg že omenjenih društev tudi veteransko društvo. Gdč. Malči Nendel je pozdravljala goste in družbinega prvomestnika v imenu štajerskih Slovenk, gdč. Anica Cmokova pa v imenu najstarejše družbine podružnice, katero požrtvovalno oskrbujejo Sentjurčanke. C. g. kaplan Jelšnik je z besedami: „Bog živi vse Slovene pod streho hiše ene“ pozdravljal družbo, ki brani zemljo očetov, katero nam s silo hoče vzeti nasprotnik, ter je klical prvomestniku krepak „Živio!“ Za pozdrave in darovane šopke se je zahvalil družbini prvomestnik gosp. Tomo Zupan, rekoč: Rastline naše so podružnice naše, cvetlice naše družbe so darovi, ki jih sprejema družbino vodstvo, in sadovi to so šole ob naših mejah. Za vse te vam hvala. Trd neizprosen bodi mož jeklen, kadar je braniti časti in pravde narodu svojemu! Taki bodimo mi. Posebno pozdravlja narodne gospodične in dekleta in njih narodno vnemo.

Pred stanovanjem katoliškega bralnega društva je bil zopet sprejem; pod lepim slavolokom je pozdravljal zbor imenom trške občine g. jurist Ipavic, imenom katol. bralnega društva in župljanov pa č. g. župnik Mikuž, želeč družbi obilo božjega blagoslova pri njenem delu za vero katoliško in materni jezik. Družbini prvomestnik je odgovarjal, kazoč na razvaline bližnjega gradu Rifnika: Bili so časi, ko so od tod kruti gospodarji strahovali vaše prednike. Danes prosto nastopate za narod svoj Spremenjeni so časi. Pred 300 leti je tod okoli morila ljudi kuga in v spomin rešitve od te bolezni ste postavili hram sv. Rozalije. Zahvalimo se Vsevišjemu, ki je obvaroval narod telesne in narodne smrti. Naj tak narodni čut, kakršnega ste pokazali danes, med vami živi, naj se procvita. Živeli! Zborovalci so nato odkorakali po prijaznem trgu povsod prisrčno pozdravljani v gostilno k Nendlu, odtod pa k sv. maši, katero je ob številni asistenci in množici naroda daroval č. g. župnik Mikuž. Cerkveno slavnost je povzdignilo čarobno petje šentjurskega mešanega zbora.

Zborovanje.

Na zborovanje so zborovalci, med katerimi je bila posebno častno zastopana štajersko-slovenska svetna inteligenca posebno mnogo dijaštva, ki se je odlikovalo z velečastno udeležbo, odkorakali skozi krasen slavolok, na katerem so bile zapisane pomembne besede: „Bog živi vse Slovene pod streho hiše ene“.

Jako mnogo je bilo slovenskih duhovnikov iz vseh slovenskih pokrajin, posebno so se odlikovale s svojo udeležbo prvakinje v delu za družbo St. Peterčanke iz Ljubljane in Litijčanke.

Zborovanje se je vršilo z mlaji in zelenjem okrašenem prostoru g. Cernovšeka.

Prvomestnik Tomo Zupan je ob navzočnosti nad 1000 naroda, otvoril zborovanje. Velika udeležba, kakršne družbe nikdar ni dobila na Kranjskem, je kazala, zakaj družba tako rada pohiteva na Stajersko, kjer dobiva toliko razumevanje svojim ciljem in toliko navdušenja celo med preprostim narodom za skupno narodno stvar. Za vzorni red je skrbelo ognjegasno društvo.

Pozdrav državnega poslanca g. viteza Berksa.

Besedo je dal g. prvomestnik najprej g. državnemu poslancu vitezu Berksu, ki je zborovalce pozdravil z navdušenim govorom, družbo in njeno vodstvo imenom slovenskega prebivalstva v okraju in slovenske državnozborske delegacije, čestitajoč ji k 20letnici njenega delovanja in izražajoč veselje, da zboruje družba v lepem St. Juriju. G. poslanec je dejal: Kakor sta slovanska brata sveta Ciril in Metod pod znamenjem križa in svete materine besede kulturo razširila med slovenskim narodom tako tudi „Družba sv. Cirila in Metoda“ v istem znamenju v znamenju sv. vere, sv. križa in materine besede razširja kulturo med slovenskim narodom. Slovenski narod stoji na podlagi sv. vere in slovenska državnozborska delegacija se pri vseh svojih odločilih ozira le na to, ali so dotične predloge na korist svete vere in našega naroda. V tem smo edini: slovenska državnozborska delegacija in „Družba sv. Cirila in Metoda, edini s slovenskim narodom, ki stoji na isti podlagi. V tem znamenju pozdravljam družbo, čestitam družbi za dosedanje uspehe in želim, da bi vodstvo še naprej v tem smislu delovalo. Družbi in vodstvu trikratni „Živio!“ Zagrmeli so trikratni navdušeni „Živio“ klici.

Prvomestnikov nagovor.

Prvomestnik Tomo Zupan se spominja 20letnice, odkar hodi družba med slovenski narod. Hvala za to delavnosti udov glavnega odbora in milosti od zgoraj, ki je ohranila z malimi izjemami vse pri življenju Po vseh delih slovenske domovine smo prirejali zborovanja vzbujajoč ljubezen do slovenske šole, kjer preti narodu propast Zborovali smo trikrat v Ljubljani, na Gorenjskem petkrat, na Notranjskem trikrat, na tržaški zemlji trikrat, na Stajerskem štirikrat. Da smo zadnji čas tolikokrat prišli na ljubo štajersko zemljo je vzrok temu, ker hočemo s tem kazati, kako ljubimo vas štajerske Slovence in ker ste nas vi tako prijazno vabili. Čudno naključje vlada nad to skupščino. V isti hiši, kjer bo danes banket je prav pred 20 leti hotela nasprotna nam družba ustanoviti svojo podružnico in da niste vi v svojem narodnem prepričanju to zabranili, bi danes skoro gotovo ne mogli zborovati tu na tem lepem prostoru slovenske zemlje. (Klici: Živeli slovenski fantje, ki so to preprečili.) Hodili smo po deželi, da plamen narodne zavesti zažari, da plamen slovenskega rodoljubja postaja vedno žarneji in da nikoli ne ugasne. S tem otvarjam skupščino, želeč ji dobrega uspeha.

Tajnikovo poročilo

je bilo posebno zanimivo, ker je reagiralo na napad na zborovanju „Zveze jugoslovanskih učiteljskih društev“ v Pulju. V poročilu podajemo dotično točko dobesedno.

Poročilo tajnika č. g dekana Anton Žlogarja omenja v uvodu društvene dvajsetletnice. Leta 1885. je bila družba ustanovljena, družbino vodstvo je bilo voljeno 5. julija 1886 leta v spomin tisočletnice smrti slovanskega blagovestnika sv. Metoda. Kaj je družba v dveh desetletjih dosegla? — Ali je njeno vodstvo prevzeto nalogo prav umelo in primerno izvrševalo? Pred vsem povdarja, da je družbino vodstvo od prve skupščine do danes ostalo nespremenjenih nazorov glede pospeševanja slovenskega šolstva. Zato pa vodstvo svojim duhom ni klonilo tudi v oni kritični dobi prvega desetletja, ko so valovi zaganjali v družbo celo od takih, o katerih bi lahko rekli: „inimici — domestici eius“ — nasprotniki so njegovi domačini. To vodstvo je v svoji večini po osebah še danes isto, kakor je bilo na prvi skupščini. — V tej dobi se je vodstvo sešlo k 163 sejam, ne vštevši sestankov ožjega odbora, ki jih je bilo do 50, v preteklem letu je bilo 12 sej in 5 sestankov ožjega odbora. Pred vsem je vodstvo uredilo notranjo in zunajno organizacijo družbe. Družba se zaveda svoje prosvetne naloge: omogočevati s svojimi šolami, zavodi in podporami narodno vzgojo slovenske mladine toliko časa, dokler se bode našemu narodu boriti za to, kar se smatra drugod za samo ob sebi umevno. V dveh desetletjih se je osnovalo petindvajset družbinih zavodov in sicer na Slovenskem Stajerskem: v Celju, Mariboru, na Muti; na Koroškem: v St. Rupertu; na Goriškem: v Gorici, Podgori, Pevmi, Devinu; na Tržaškem: v Trstu, na Greti, Rojanu, Sv. Ivanu, Skednju, Rocolu; na Kranjskem: na Jesenicah, Tržiču, na Savi. Vrednost teh posestev dosega blizo 200.000 kron. V te zavode je pohajalo letos 2600 otrok. Ce bi ne bilo naše družbe, bi ti otroci večinoma izginili v germanskih in italijanskih valovih. Kateri domoljub in katera rodoljubkinja ne bota prihitela in otela svoje dece narodne smrti.

V zadnjem upravnem letu so prirastle tri podružnice in sicer v Kozjem, ženska podružnica v Vrtojbi pri Gorici in na Jesenicah. Družba šteje sedaj 151 podružnic z okolu 9000 člani. Poročilo s ponosom povdarja, da je bila uprav „Družba sv. Cirila in Metoda“, ki je organizirala slovensko ženstvo v lastnih podružnicah, katerih je po zadnjem izkazu 38. Družba je vsigdar gojila duha solidarnosti in ga čuva še do danes. Povsod oznanjuje, da le edinost celokupnega slovenskega naroda, le vstrajno delo in požrtvovalnost, le večja izobrazba šolske mladeži in drugih slojev pripelje naš narod k boljši bodočnosti. Tak duh vzajemnosti obrodi krasen sad.

Dne 14. avgusta t. l. je uradni obvestitelj (tajnik Cesnik) govoril na glavni skupščini „Zaveze“ v Pulju dobesedno: Pred par leti se je obrnila na vodstvo „Družbe sv. Cirila in Metoda“ z zahtevo, naj se v bodoče v družbin odbor kandidira tudi kak učitelj . . . . Na naš dopis nismo bili vredni niti odgovora“. Predsednik Luka Jelenec je po jako živahni debati o tej stvari na glasovanje dal predlog (Ivana Cvetka): „Delegacija izreka vodstvu „Družbe sv. Cirila in Metoda“ ogorčenje nad tem, da ni smatralo „Zavezi“ niti za vredno, odgovoriti ji na prošnjo, naj se voli v vodstvo zastopnik izmed učiteljstva“ Predlog je bil sprejet soglasno.

Izvestitelj XX. velike skupščine „Družbe sv. Cirila in Metoda“ javlja, da je nas prvomestnik nespominjajoč se sploh česa podobnega od strani „Zaveze“ tajništvu takoj naročil, naj v to svrho kojkoj pregleda akte 2 do 3 zadnjih let. S samoumevno veliko izgubo časa so se vzeli v roko vsi začenši od l. 1901. do 23. avgusta 1905, torej do mala iz petih let

Kakor je pravilno domneval, našlo se ni ničesa o tem deponiranega niti v aktih, niti zabeleženega v eksibitu.

Glede na vse to je naš prvomestnik vodstvenim pismom izza 27. avgusta povabil predsednik „Zaveze“ — naj poljuben dan pride delegat v pisarno „Družbe sv. Cirila in Metoda“ osebno prepričat se o tem na lastno oko.

Prvomestnik mu je naznanil svojo osebno in g. pomožnega tajnika intervencijo ob konstatiranju tega fakta iz družbenih aktov.

„Zvezin“ predsednik se je istotako z aktom izza 29. avgusta 1905 obljubil odzvati, a oprostil se s posli z dež. učiteljsko konferenco. Zapisal pa je dobesedno to-le v zgoraj navedenem dopisu: da je družbin prejšnji podtajnik ljubljanski mestni učitelj Alojzij Kecelj zakrivil, da se naša i. c. „Zavezina“ želja ni vresničila.“

Družbin izvestitelj torej imenom „Družbe sv. Cirila in Metoda“ obžaluje, da se je vse slovensko ljudsko šolsko učiteljstvo tem načinom hujskalo v Pulju zoper našo družbo in da so se obenem tudi istrskemu učiteljstvu vsiljevali o nas toliko napačni nazori.

„Družba sv. Cirila in Metoda“ noče presojati, kateri vzroki da bi bili povod temu „Zavezinemu“ toliko nepremišljenemu napadu — a konstatuje pa pred vsem slovenskim svetom, da je bil to prvi navalte vrste, kar jih je družba doživela v dvajsetih letih od lastne krvi. (Klici: Žalostno!)

Nadalje navaja društveno poročilo: Knjižnjica „Družbe sv. Cirila in Metoda“ obsega dosedaj 14 zvezkov. Poleg teh je še v družbini zalogi šest raznih del. Vse te spise imajo po slovenski zemlji v več kot 50 000 izvodih, če se pa prištejo še koledarji in nekatere druge knjige, je družba v dvajsetih letih poslala nad 100.000 izvodov v slovenski svet.

O darovih omenja: Lahko se reče, da je ni več slovenske občine, iz katere v teh dvajsetih letih družba ne bi sprejela kacega daru, tudi v tem oziru je ona vseslovenska. Tajnik se nadalje bavi s pogledom v bodočnost in pravi: Da se nahaja družba v opasnem položaju, tega sedanje vodstvo ne taji, a vodstvo pravočasno opozarja na preteče nevarnosti našemu narodnemu šolstvu. Glede slovenske šole v Trstu se je pri državnem sodišču dosegel judikat, ki načelno priznava dolžnost javnim oblastvom, da ustanove za slovenske otroke v Trstu in v Gorici potrebne šole, a od ukaza do izpeljave je dolga pot. In če vodstvo izroči svoje zavode v Trstu ali Gorici šolskim oblastvom, kdo da garancijo, da jih bodo ona oskrbovala v slovenskem duhu? Zato mora družba vzdrževati začete in obstoječe zavode, a vzdrževati tudi nove. Na Savina Gorenjskem se otvorita dva otroška vrtca, eno otroško zabavišče na Jesenicah. V Mariboru in v Studenicah je potrebna slovenska ljudska šola, v Gradcu je potreben otroški vrtec, narodna šola v St. Jakobu v Rožu potrebuje podpore. V bližnji prihodnjosti bo treba podvojiti stroške družbe. Obrača se s prošnjo za živahnejše delovanje do vseh podružnic, a pristavlja: Podružnice morajo vedeti, da so vse njihove nabirke le družbino premoženje in da ima celotni narod do njega pravico, ne pa kak posamezni kraj. Priporoča nakupovanje društvenega blaga in narodnega kolka. Tekom enega leta se je razpečalo 303.159 narodnih kolkov, za kar je dobila družba 5986 K 31 h, dobi pa še za razposlanih 641.321 kolkov okolu 6000 kron Priporoča Ciril-Metodov dar, nabiralnike po gostilnah, prireditev zabav in veselic v družbine namene, vo-

lila, posebno pa prosi za podporo županstva, do katerih prošnje že sedaj pri mnogih niso bile brezuspešne. Izvestitelj izrazi željo, da bi duhovniški sobratje posebno po deželi še intenzivnejše delali za našo družbo ter svoje župljane bolj seznanili z njenimi nameni in stremljenji. V tem bi lahko pomagali tudi gg. akademiki Poročilo končuje: Vsi mornarji na krov! Naš čolnič otmimo! Zgodilo se bo, ako bomo imeli tako srce, kakor slavni Jan Kollár, čegar poziv si vzemimo za spomin današnje skupščine:

Vedno čuvajmo se onih vragov,
kteri bi nas razdelili radi,
ki želé, da se med sabo spremo,
da potem uničijo nas oni,
kakor sprednike so naše slavne.
Čutim gorsko, da je vse slovenstvo
moje ino tudi jaz ud njega,
to je moj ponos, to dika moja,
ktere vzeti si nedam nikdar,
narod moj — je domovina moja.

Poročilo tajnikovo je bilo soglasno brez ugovora odobreno.

Blagajnikovo poročilo.

Poročilo vsled poslov zadržanega blag. namestnika g. dr. Iv. Mil. Hribarja je podal družbin podtajnik gosp. Bradaška:

Društveni dohodki so se znatno zvišali. Prispevki podružnic, pokroviteljnine, dohodki podružničnih veselic so znašali lani 16 316 K 79 v., letos pa 25.508 K 79 vin., torej pri teh točkah za 10.809 kron več. Navedemo še nekaj drugih podatkov izmed dohodkov.

Darila ene občine, 46 posojilnic in 10 društev K 3540 77, darovi za jeseniški vrtec K 816 09, noveletni darovi K 278·18, darovi Mohorjanov K 568 86, razni darovi K 1851 84, od družbinih vžigalic K 2600 od družbene kave K 1222 80, od družbinih biškotov K 15 64, od družbinega pralnega mila 400 kron, od družbinega toaletnega mila K 17, od družbinih valčkov K 240, od družbinega platna K 400, volila K 1027 50, za prodane knjige in učila K 1132 26, za družbin koledar K 3284·56, za knjižice K 2152·13, za družbin narod. kolek K 2152·40, prehodni prejemki K 404·33, iz nabiralnikov samo K 34·37, za družbine znake K 224 itd.

Od časopisov je družba sprejela 6202 K 70 vin; od teh: „Slov. Narod“ K 3334·44, „Mir“ K 1293·53, „Slovenec“ K 1098 83, (naši somišljeniki pošiljajo večinoma direktno družbi), „Slov. Gospodar“ K 286 32, „Družinski Prijatelj“ K 52·58, „Soča“ v Gorici K 13, „Gorica“ v Gorici 4 K. Od družbinih vžigalic letos 2600 K, skupno pa 14.400 K, od družbine kave letos 1222 K 80 v., skupno le 4822 K 80 v.

Med stroški navajamo: šolstvo v Trstu K 14.959 99, šolsko poslopje v Trstu 4643 K 34 vin., šolska vrtca v Rojanu in na Greti K 2389 98, šolstvo na Goriškem K 1630, šola na Muti K 1841 36, šolski vrtec v Celju K 980, šola v Velikovcu K 4673·72, šolski vrtec v Mariboru K 1068, šolski vrtec v Tržiču K 1691·13, šolsko poslopje na Jesenicah K 13.768 19, šolski vrtec na Jesenicah K 1299 92, šolski vrtec pri sv. Ivanu pri Trstu K 1312 30, šolski vrtec v Škednju pri Trstu K 760 30, šolski vrtec v Rocelu poleg Trsta K 1195 70, podpore K 240, za šolske knjige, učila in tiskovine K 1589 72, za tisk družbinih knjižic 2535·52 itd. Skupno znašajo dohodki 64.328 K 11 v, stroški pa 61.096 K 57 v., prebitek 3231 K, in je s preostankom prejšnjega poslovnega leta znašala družbina razpoložnina 6194 K 73 v.

C. g župnik Malenšek je imenom revizorjev predlagal, naj se računi odobre. Sprejeto. C. g. dr. Ivan Svetina je izjavil, da v označenih dohodkih za jeseniški vrtec niso vštete pokroviteljnine in so te zabeležene med pokroviteljninami, kar je pa darov prišlo zadnji čas, bodo zabeležena v prihodnjem poročilu. Predsednik Tomo Zupan izjavlja, da je predgovornik pozabil omeniti, da je glavna zasluga predgovornikova, ako Jesenice dobe slovenski otroški vrtec. (Živio-klici dr. Svetini.)

Volitev odbora.

Pri volitvi odbora je bil s vsklikom in ob velikem navdušenju na predlog g. dr. Krauta izvoljen zopet g. prof. Tomo Zupan. Dr. Kraut je ob splošnem odobravanju povdarjal, da glavno zaslugo za družbino delo in uspehe ima g. prvomestnik ter mu zbor imenom celega naroda izreka zahvalo. (Odobravanje.)

Nadalje so bili izvoljeni v odbor vzklikom gg. Luka Svetec, Ivan Hribar, Iv. Subic, dr. Ivan Milan Hribar, dr. Pavel Turner.

V razsodništvo so bili s vsklikom izvoljeni gg. Andrej Kalan, dr. Majaron, Schreiner, Munda, Pleteršnik; v nadzorništvo pa: Dolenc, Malenšek, Pevše, Svetek, Vrhovnik.

Predlogi zborovalcev.

Radi omejenega prostora moremo predloge zborovalcev le kratko omeniti. Predlogi itak niso namenjeni toliko širni javnosti, kakor odboru in bi bilo po našem mnenju še najbolj, da se predlogi, ki bi utegnili nasprotnike opozarjati na slovenske namene izročajo le pismeno naravnost društvenemu odboru.

Prof Vrstovšek opisuje prodiranje nemštva nad Dravo in želi, da bi družba krepko zajezila slovensko zemljo vsaj sedaj pod Dravo, da se ondi omeje uspehi Nemcev. O zavodih šolskih sester pravi, da jih šolske sestre uprav vzorno vodijo. Tu ni nič oporekati, nič kritikovati. Izreka željo, naj se na Muti ustanovi dverazrednica za dečke in za dekleta. Prvomestnik obljubi, da bo družba po svojih močeh storila, kar ji bo mogoče. Tajnik č. g. dekan Žlogar omenja, da je prvo delo družbe bilo na Stajerskem. Govornik Korošcev g. uradnik Ekar želi, da bi družba še bolj podpirala Korošce, posebno zadevo narodne šole v St. Jakobu v Rožu. Opisuje koroške razmere, kjer se od svetnih oblasti prepoveduje predavati otrokom celo veronauk v slovenščini. Ordinarijat pa je v tej zadevi na strani Slovencev, zakar mu bodi hvala! Prvomestnik dostavlja, da je družba Korošce vedno protežirala, posebno v zadevi velikovške šole. Korošci s svojimi podružnicami veliko premalo store, družba je pa veliko storila. C. g. Dobrovec iz Velikovca opisuje boj za pouk krščanskega nauka v slovenščini. V tej zadevi stoji slovenska duhovščina neomajano na strani pravice narodove in tudi ordinarijat stoji na stališču, naj se veronauk poučuje v materinem jeziku otrokovem. (Odobravanje)

Predsednik je predlagal udanostno izjavo cesarju, ki je bila sprejeta, nato je pa zaključil zborovanje.

Banket

se je vršil v restavraciji Nendel. Udeležilo se je banketa nad 100 oseb.

Predsednika šentjurske ženske podružnice vrla žena Pisanec je pozdravila prvomestnika z ginljivim govorom, katerega je zaključila s klicem „Ne vdajmo se!“ izročila predsedniku za družbo 100 kron. — Prvomestnik je naznanil, da je g. dr. Kukovec izročil imenom celjske moške podružnice 200 kron, Posojilnica v Slatini pa že drugič 100 kron. Prvomestnik je napil cesarju, dr. Medved pa vsem, ki so se trudili za tako krasen sprejem, vsemu slovenskemu St. Jurju, vsem tržanom, vsem okoličanom, vsem vrlim Slovenkam, duhovščini, učiteljstvu, pevskemu zboru, nevstrašenim fantom, društvom i. t. d. ter je zaklical: „Živel narodni, zavedni St Jurij!“ Nato je prevzel stoloravnateljstvo g. dr. Rosina. Učitelj Kveder se je zahvaljeval za priznanje g. dr. Medvedu ter je dejal: „Naše navdušenje ne bo ginilo, dokler bomo imeli take prijatelje med nami“, kaplan Jelšnik je napijal radi bolezni zadržanemu dr. Storu, g. Ekar predsedniku ženske podružnice, g. dr. Kukovec je izrekal želje, da bi vse, če tudi raz ličnih nazorov družila ljubezen domovinska in delo, katero opravlja družba, delo za ohranitev naroda pred potujčenjem in za ohranitev naroda pred vsako moralično pokvarjenostjo! Z ozirom na štajerske razmere je povedal znamenit izrek poslanca Vsenemca Wastiana, katerega je Wastian izrekel te dni v železniškem vozu: „Če nas naše uradništvo v mestih in trgih nedrži, čez noč pademo.“ Napija skupnemu delu z družbo C. g. Dobrovc napija imenom slovenskih Koroščev družbi, ki hoče odpraviti barbarske šolske razmere, katere imajo obmejni Slovenci. Pri banketu je svirala celjska narodna godba.

Veselica. — Počaščenje slovenskih skladateljev bratov dr. Ipavic.

Proti večeru se je pričela veselica ob veliki udeležbi. Od vseh strani je prihitel prosti narod. Celjska narodna godba je pod vodstvom g Koruna izborno svirala, čuli smo tudi lepi novi kompoziciji g. kapelnika „Savinjska železnica“ in „Novinci“. Mešani zbor pod izbornim vodstvom gosp. učitelja Culeka je neumorno prepeval s svojimi ubranimi glasovi in navduševal občinstvo, iz Celja je prišlo slov. celjsko pevsko društvo, ki je pod vodstvom g. dr. Schwaba zapelo res umetniški nekaj zborov. Ko so oddoneli glasovi dr. Gustav Ipavčeve skladbe „Lahko noč“, je stopil pred g. dr. Benjamina Ipavca predsednik celjskega pevskega društva g. Rafael Salmič ter je z glasom pravega ljudskega govornika govoril: Naš teptani narod mora biti sam sebi zaščitnik. V prvi vrsti ima narod zaščitnike v svojih društvih, a kaj bi bila ta društva, če bi ne imeli slovenskih skladateljev. Tu bivata dva skladatelja, ki sta vcepila narodu slovensko pesem globoko v srce. (Gromoviti „Živio“-klici.) Iz naroda sta vzela pesem in jo podala svojemu narodu. Kdo se ne spominja prve slovenske opere „Teharski plemiči“, kateremu ni znana pesem „Bodi zdrava domovina!“, (Živahne ovacije skladatelju g. dr. Ben Ipavcu), ponosna pesem „Slovenec sem!“, dalje „Mrak“, „Kje so moje rožice?“. Celjsko pevsko društvo je v znak hvaležnosti na včerajšnjem občnem zboru soglasno izvolilo gg. dr. Benjamina in dr. Gustava Ipavica za svoja častna člana. Naša hvaležna srca vam bijejo nasproti! — Bil je to nepozabljiv prizor. Velezaslužni gospod skladatelj je stal pred pevskim zborom, ki mu je izročal častno diplomo, godba je svirala „Bodi zdrava domovina“, hvaležni narod pa mu je iz sto in sto grl klical slava! pevci pa so zapeli: „Pozdravljen slavljenec mi!“

Ginjen se je zahvalil slavljenec v svojem imenu in v imenu odsotnega svojega brata: Ne najdem besedi v zahvalo Ko gledam našo lepo domovino, naše mejaše, dovolj je za navdušenje, da zavre iz prs pesem, ki jo je dala mi ta narava v srečni uri. Bog Vas živi, hvala Vam srčna.

Zbor je zapel dr. Benjamin Ipavčevo „Moje jutro“ ter nato lepo prepeval Mokranjčev „Rukavec srbskih narodnih pesmi“. Tako se je zaključila veselica z globokim vtisom na vse navzoče. O tej priliki omenjamo, da je izmed Ipavcev skladatelj tudi g. dr. Josip Ipavec, vojaški zdravnik v Zagrebu, ki je prejel za svoje kompozicije že častna odlikovanja. Bog živi še dolgo vrste let te odlične slovenske skladatelje, ki tako globoko umevajo narodno dušo.

Brzojavnih pozdravov je došlo 16, ki vsi žele odličnega prospeha „Družbi sv. Cirila in Metoda“. Zelje vseh zborovalcev pač izraža brzojavka dr. Hrašoveca iz Celja: „Živila dična naša družba, pod katere okriljem naj bi bili zbrani brez razločka vsi zavedni Slovenci!“

Tobačna tovarna.

Odbor društva delavcev in delavk v ljubljanski tovarni je dne 6. septembra sporočil poslancu Žitniku na Dunaj, da hoče ravnateljstvo ljublj. tobačne tovarne dne 20. septembra odpustiti enajst delavcev in dvajset delavk. Odbor je naprosil poslanca, naj posreduje pri glavnem ravnateljstvu na Dunaju, da imenovani delavci in delavke še nadalje ostanejo v tovarni.

Poslanec Žitnik je dne 7. septembra izročil glavnemu ravnateljstvu naslednjo prošnjo: Odbor strokovnega društva delavcev in delavk v ljubljanski tobačni tovarni mi ravnokar naznanja, da hoče ravnateljstvo dne 20. septembra odpustiti iz tovarne naslednjih 11 delavcev in 20 delavk . . . .

Že meseca julija sem posredoval v enakem slučaju, in slav. glavno ravnateljstvo je blagohotno ustreglo prošnji in tedaj obdržalo dotične delavce v delu. Sedaj, ko se bliža zima, se ponavlja odpoved. Meni sicer niso znani v tem slučaju nagibi ravnateljstva, a z ozirom na ponavljajoče se slučaje dovolim si le nekaj opomb in sicer v interesu delavcev in tovarne same.

Letošnjo spomlad je bilo sprejetih nekaj novih delavcev, in sedaj jih hoče ravnateljstvo zopet postaviti na cesto. Res je sicer, da se poljedelci jako pritožujejo o pomanjkanju delavcev, osobito v ljubljanski okolici. Toda nihče se ne more siliti, komu naj proda svoje — delo. Delavci in delavke si moreje torej prosto voliti službe. Ako pa tobačna tovarna spomladi sprejema delavce in jih odpušča na jesen, torej pred zimo, s tem pač ne ustreza kmečkim interesom in tudi ne socialno-političnim načelom. Kmet potrebuje največ delavcev ravno od spomladi do jeseni, čez zimo jih more za silo pogrešati.

Delavci in delavke, ki so sprejeti v tovarno, morajo navadno čakati, da jih pokličejo. Vsak dan morajo biti pripravljeni na poziv. Vsled tega morajo odpovedati prejšnjo svojo službo 14 dni preje. Zgodi se torej, da morajo čakati brez dela in zaslužka ali pa ostati v prejšnji službi tudi za manjšo plačo. Dalje mora vsakteri prošnji priložiti razna izpričevala. Pota, pristojbine in koleki provzročajo prosivcu troške.

Zgodi se tudi večkrat, da delavce in delavke nenadoma odpuste stalne ali le začasno. Tako postopanje spravi mnoge delavce v največjo zadrego, ker ne vedó, kam se obrneje. Nehoté dobi človek vtis, da se dogajajo taki slučaji popolnoma samovoljno. Ali je res c. kr. tobačni tovarni toliko na tem, da si morda prihrani par sto kron?

Upoštevati pa se morajo tudi predsodki glede tobačnih delavcev in delavk. Ako n. pr. odpuste delavca ali delavko iz tobačne tovarne, kam naj se obrne? Osobito delavka težko dobi novo službo, ako je bila odpuščena iz tovarne. Ti predsodki so gotovo neopravičeni, vendar so razširjeni. Zato ravnateljstvo gotovo ne postopa človekoljubno, ako meni nič tebi nič lepega dne postavi nekaj delavcev, oziroma delavk pred vrata. To naj se zgodi le v izrednih slučajih zaradi prestopkov i. t. d.

Ker naj je c. kr. tobačna tovarna kot državno podjetje z monopolom vzgled zasebnim podjetjem, zato naj tudi blagohotneje postopa z delavskim osobjem. Delavce naj odpušča le izjemoma v slučajih prestopkov kazenskega zakona, ali če delavci izstopijo prostovoljno. Ta zahteva gotovo ni pretirana.

V tobačnih tovarnah se ne dela le v gotovih časih, marveč leto in dan, ob dežju in solncu. Izurjeni uradniki, kakršne gotovo imajo tobačne tovarne, morejo vedno primerno razdeliti delo na 12 mesecev, torej tudi vedo, koliko potrebujejo delavcev. Da ni treba nenadoma odpuščati delavcev, je gotovo umestneje, ako ima tovarna nekaj delavcev manj, nego preveč. Sicer pa z ozirom na veliko število desetorica delavcev gotovo ne pride v poštev, ravno tako malo tudi nekaj sto kron, ki jih morda tovarna prihrani

Niti zasebnik ne zapodi delavcev takoj od hiše, ako je slučajno in le za nekaj tednov manj dela.

Ker je poletu pri sprejemanju tobaka in razpošiljanju izdelkov treba več delavcev, naj se ti delavci pozimi uporabljaje in izučé pri izdelovanju. Če pa že hoče ali mora generalna direkcija štediti, naj pa pozimi skrči delo za pol ure, da si pri razsvetljavi prihrani.

Ako so delavci stalni, so tudi proračuni stalnejši. Naj še pripomnim, da je bilo šest imenovanih delavcev, ki jih hoče ravnateljstvo odsloviti, sprejetih že 29. sept. 1903, torej jim manjka le dober teden do dveletne, oziroma stalne službe. Tudi ostali moški delavci so že nad 15 mesecev v službi. Izmed 20 naštetih delavk so nekatere vdove z otroci, ki ne vedo, kam naj se obrnejo čez zimo.

Z ozirom na te splošne opazke in bližajočo se zimo, prosim sl. glavno ravnateljstvo, naj čimpreje potrebno ukrene, da upravništvo ljubljanske tobačne tovarne prekliče svojo prepoved ter vse naštete delavce in delavke obdrži v službi.

Po vojski.

Mukden, 13. septembra. Ruska in japonska pooblaščenca za premirje sta se danes zjutraj sešla na postaji Sakhedja, deset milj severno od Santafu. Urejevanje posameznih pogojev bo trajalo najbrže več dni.

Berolin, 14. septembra. „Lokalanzeiger“ poroča iz New Yorka, da se je japonsko poslanstvo povrnilo v Tokio. Pri bolnemu baronu Komuri je ostal tajnik Sato.

Ogrska kriza in Hohenzolernci.

Veleizdajalska zadeva časnikarja Ziganyja (nekateri listi pišejo tudi Zagony) postaja vedno bolj skrivnostna. Policijska preiskava bo nekoliko časa počivala, ker odpotuje policijski svetnik Berczy, ki vodi preiskavo, v Berolin. Policija je trdno prepričana, da je povzročil brošuro Banffy. Zigany je izjavil, da je hotel vso stvar izdati proti plačilu Fejervaryju, ki pa ni niti odgovoril na njegovo ponudbo. Berczy je izjavil, da je bila pri izdaji brošure cela zarota in sicer so sokrivi aktivni politiki. Zadeva pa bo postala še bolj interesantna pozneje. Pri hišni preiskavi so našli v Ziganyjevem stanovanju dvoje Banffyjevih pisem. Zigany je še zadnji čas dobival jako znatne vsote. Se koncem mesca avgusta je bil Zigany v denarnih zadregah, a ko so ga prijeli, so našli pri njem 42, v stanovanja pa 400 K. Tudi na Dunaju so nekatere osebe zapletene v zaroto. Iz Budimpešte poročajo, da se je zadeva senzacionelno zasukala, vsled česar Berczy ne odpotuje v Berolin, marveč bo nadaljeval preiskavo v Budimpešti. Kraljevo državno pravdništvo je že izdelalo obtožnico proti Ziganyju. Obtožen je razžaljenja veličanstva, veleizdaje in tiskovnega prestopka. Zigany ostane v preiskovalnem zaporu Budimpeštanski večerni listi poročajo, da je izjavil Lakatos, da je krivo izpovedal proti Banffyju, ker ga je podkupil časnikar Varian.

A naj nam pove vse časti vredni Arpadovec g. Lakatos: Ce on sam priznava, da je tak lump, da se je dal podkupiti časnikarju Varianyu, ali ni mogoče, da bi bil on tudi tak lump, ki se da podkupiti ministrskemu kandidatu Banffyju? Kdo naj verjame še kako besedo ljudem, ki podkupovanja niti več za kaj nečastnega ne smatrajo!

Vstaja na Kavkazu.

Več železničnim upravam so dovolili, da smejo mesto nafte kuriti z angleškim premogom. Uralska železnica namerava uporabljati šlezijski premog. Mnogo tovarn in mlinov je prisiljenih vsled pomanjkanja nafte ustaviti delo. Bojé se, da zažgo vstaši tudi zaloge nafte. Rusija je zdaj sklenila nastopiti odločno na Kavkazu. „Nova Žizn“ poroča, da pošljejo v Baku 18 000 mož. Iz Kijeva je že odpotoval del 21. armadnega zbora v Baku, ki je bil namenjen v Mandžurijo.

Nemiri na Japonskem.

Vlada je zatrla tri časopise. Prebivalvseh večjih mest še vedno nastopa z izjavami proti sklenjenemu miru. „Daily Express“ poroča iz Cifua: Razširjene so govorice, da sta japonska armada in mornarica jako nezadovoljni vsled sklenjenih mirovnih določil. V Ozaki se je uprlo več pehotnih polkov. Vojaki so priredili protestni shod, nakar so zaprli voditelje. Vojaki so se tudi v velikem številu udeležili protestnega shoda, ki je sklenil več resolucij proti vladi. Vojaške oblasti so izdale stroge odredbe. „Mikaso“ so zažgali vstaši. Maršal Jamargan je rekel dopisniku „Dailý Telegrapha“ z ozirom na japonske nemire: Ničesar ni mogoče storiti proti nemirom, ki jih je povzročila nevolja zaradi baje nezadostnih mirovnih sklepov. Ce bi trajala vojska še dalje, bi se lahko zasukala nam neugodno. Japonska bi nikdar ne mogla prisiliti Rusije, da plača vojne odškodnine, ker bi zmanjkalo sredstev za nadaljevanje vojske v Mandžuriji.

Rusija.

Tajno zalogo orožja so odkrili v stanovanju varšavskega lekarnarja na Sosnoviški cesti. Poleg orožja so dobili mnogo patron za revolverje. Zaprli so več oseb

Gosudarstvenna duma in Poljaki. „Dziennik polskie“ poroča iz Varšave, da nameravajo poljski socialisti na vsak način preprečiti volitev poljskih zastopnikov v gosudarstvenno dumo.

Obisk carjeve rodbine v Darmstadtu. Carjeva rodbina dojde baje že prihodnji teden v Darmstadt. Obisk so nasvetovali zdravniki, ker se je vsled zadnjih razburljivih dogodkov poslabšalo zdravstveno stanje carjevo in carice. — V Darmstadtu ostane baje carjeva rodbina dva meseca Pričakujejo obiska visokih oseb, med njimi obisk nemškega cesarja in cesarice.

Roparji v Rdečem morju.

Zadnji čas narašča število morskih roparjev v Rdečem morju. Nedavno je vložilo angleško poslaništvo pri carigrajski vladi pritožbo, ker so morski roparji utopili neko angleško jadrnico, 12. t. m. se je pa pritožila italijanska vlada, ker so morski roparji oropali neko italijansko ladjo Obe vladi zahtevata odškodnino.

Norveška mobilizuje.

„Stokholms Dagblad“ je priobčil predvčerajšnjim posebno izdajo, v kateri priobčuje brzojavko, da Norvežani mobilizirajo in so zasedli mejo. „Norsk Telegramburo“ izjavlja, da poročilo o mobilizaciji ni istinito; Norvežani so baje poslali le nekaj čet na mejo. „Aftenposten“ poroča: Svedski zastopniki nočejo nikakor odnehati, kljub temu pa položaj ni tak, da bi bilo za obupati Tudi če pretrgajo pogajanja, bi to še nikakor ne pomenilo vojske Norveški zastopniki dozdaj še niso sprejeli švedskih predlogov.

Iredenta na delu.

Italijanski neodrešenci so zopet začeli rogoviliti. Neapoljsko društvo M. R. Imbriani je sklenilo avstrijske krvi željno resolucijo ter vprizoriti veliko protiavstrijsko gonjo v državi polente in pomaranč. V Piove di Cadore se je pa ustanovil odbor, ki hoče slaviti spomin l. 1849. ustreljenega italijanskega polkovnika P. F. Calviji, ki je bil prej avstrijski častnik, a je dezertiral.

Dnevne novice.

Izbruh blaznosti. Odkritosrčno pismo ljubljanskega škofa do župana Hribarja glede Prešernovega spomenika je dobilo sledeči odgovor: „Izbruh blaznosti“, „obseden menih je pljunil“, „iz inkvizicijske kleti je udaril večstoleten, okužen, po krvi smrdeč zrak“, „blazen fanatik, ima krvave oči, škriplje z zobmi in bi najraje klal in moril“, „inkvizicijski rabelj“, „fanatizem mu je razril možgane“, „kanibalska borniranost“, „kozlovska mesenost“, „glup zelot“, „barbarski vandalizem“ itd. To je odgovor ljudi, ki pravijo, da so — umetniki, Bog nas varuj take estetike. Taki ljudje se naj pogovarjajo o morali z madamo Löwy — ne pa s katoliškim škofom! Kdo je blazen: Ali tisti, ki svojo misel mirno in dostojno pove, ali pa oni, ki tako besni, kakor kažejo ravnokar navedeni izbruhi? Pa blaznost teh ljudi gre še dalje. „Slov. Narad“ napoveduje: „Delali bomo tudi naprej z vso eneržijo proti škofovim zavodom, v trdni zavesti, da dočakamo dan, ko se bodo ti zavodi zaprli.“ Gospoda, to je blaznost Prva blaznost je bila, ko so se škofu delale zapreke, da ni zgradil svojih zavodov v Ljubljani. To bi bil spomenik, stokrat lepši, večji in koristnejši za Ljubljano, kakor je Prešernov. Druga blaznost je pa, če si domišljajo liberalci, da bodo zdaj otvorjene škofove zavode — zaprli. Kdo bo neki to dosegel? Ali vaš dr. Tavčar, ki se je napenjal do zadnje sile, a ni mogel preprečiti niti tega, da bi bila imenovana učiteljica, proti kateri je zastavil vso svojo moč? Popolnoma vse, kar premore liberalni tabor, je šlo v boj proti ubogi učiteljici, a vse žveplo in ves ogenj, kar so mogli izbruhati, vsa pota okoli ministrov, vse je bilo zastonj — ena učiteljica je ugnala ves liberalni tabor, dasi se je „Narod“ rotil, da mora zmagati on. In zdaj se zopet roti dr. Tavčar, da bo on zaprl škofove zavode. To je izbruh blaznosti. To so „razriti možgani“, to je „obseden rabelj“, to je „kozlovska glupost“, to je „barbarski vandalizem“, to je „kanibalska borniranost“, to so „krvave oči“, to je „fanatizem“. A dobro je le to, da igra Žane z Iblane v politiki vlogo „Revčka Andrejčka“.

Stalni obrtni odsek je včeraj, kakor se nam poroča z Dunaja, dovršil prvo svojo nalogo. V včerajšnji svoji zadnji seji, ki je trajala od 9. do ½3. ure, je rešil zadnje paragrafe obrtnega reda. Sklepi obrtnega odseka bodo tiskani in razposlani deželnim vladam, trg. in obrt. zbornicam in drugim merodajnim faktorjem, da izrazijo še svoje pomisleke in nasvete. Obrtni odsek je sklenil tudi razne določbe glede dokaza usposobljenosti za trgovce in gostilničarje. Glede teh določb so vladni zastopniki že v odseku izražali svoje pomisleke. Osrednja vlada bode torej že do 26. septembra, ko se zopet snide držani zbor, proučila vse izpremembe ter označila svoje stališče. Nato ali med zasedanjem držav. zbora ali pozneje v oktobru obrtni odsek izvrši drugo branje načrta, priredi poročilo za poslansko zbornico in izvoli glavnega poročevavca. Kolikor moremo soditi, bode vlada odobrila večino izprememb obrtnega reda, le glede dokaza usposobljenosti za trgovce in gostilničarje ter prisilne (obligatorne) mojstrske izkušnje ima še svoje pomisleke. Zadnje seje se je udeležil tudi novi voditelj trgovinskega ministrstva, grof Auersperg. S prijaznimi besedami je pozdravil zborujoči odsek ter zagotovil svojo naklonjenost obrtniškemu stanu, ki se borí za svoj obstanek. Vlada bode stvarno proučila vse izpremembe obrtnega reda in v najkrajšem času izrazila svoje stališče, katero more zagovarjati tudi v gosposki zbornici. Novi vodja trg. ministrstva je tudi obljubil, da vlada v najkrajšem času predloži zakonska načrta glede stavbinskih obrtov in proti nepošteni konkurenci. Zakon glede stavbinskih obrtov je iz leta 1893, a jako pomanjkljiv. Istotako so potrebne zakonite določbe proti nepošteni konkurenci. Te določbe se ne morejo sprejeti v obrtni red, zato sta potrebna posebna, jasna zakona. Upajmo, da se tudi na tem polju preorje ledina. Zadnje sklepe obrtnega odseka objavimo prihodnji teden.

Prihodnja skupščina „Družbe sv. Cirila in Metoda“ bo skoro gotovo na Jesenicah.

Državni zbor. Danes priobčuje uradna „Dunajčanka“ cesarjevo lastnoročno pismo, s katerim se sklicuje državni zbor na 26. t. m. Zborični predsednik Vetter je došel včeraj v zbornico, kjer se je posvetoval z Gautschem o dnevnem redu za prvo zbornično sejo.

— **Izlet Francozov v Primorje.** „Revue générale de sciences“ priredi svoje 28. potovanje v Primorje. Obiskali bodo Italijo, Istro, Dalmacijo, Bosno, Hercegovino in Crno goro na posebnem parniku „Ilede France“. Na parniku se bodo vršile konference, bo knjižnica, zdravnik in duhovnik, ki bo bral vsaki dan sv. mašo. V Zader pridejo 25. septembra.

— **Srebrno poroko** je predvčeraj jako slovesno obhajal na Vrhniki predsednik trgovske in obrtne zbornice gosp. Lenarčič

— **Sodalična konferencija za ribniško dekanijo** bo 25 septembra pri Sv. Gregoriju Začetek točno ob pol enajstih.

— **Iz Tržiča** nam je poslal g. Gassner sledeči popravek: V št. 201 Vašega lista z dne 2 septembra 1905 se nahaja pod naslovom „Tržiške novice“ nemški agitator Rieger sledeči stavek: On (Gassner) zagrozil se je celo, da bo deloval z vsemi močmi na to, da se neki odlični, zaslužni slovenski mož odstrani iz Tržiča. Ni res, da bi bil jaz pri odhodnici gospoda Riegerja sploh eno opazko v tem ali podobnemu zmislu o gospodu notarju Stupica naredil, kar lahko vsaki pri odhodnici navzoči potrdi. Spoštovanjem A. Gassner m. p.

— **Potopljeno torpedovko št. 38** so v Pulju dvignili. Delo, katerega je vodil fregatni kapitan Karol Zechbauer, je bilo težko; dvakrat so se strle verige, ki so bile debele 35 milimetrov v premeru, šele z verigo 38 milimetrov so torpedovko dvignili in je okoli 250 metrov daleč vlekli proti Valle Ovina.

— **Imenovan** za provizoričnega učitelja na gimnaziji v Novem mestu je učitelj na grof Stakaševi akademiji gosp. Jožef Grm.

Stajerske novice.

š **Katehetičen shod v Mariboru.** V četrtek dne 14. t. m se je vršil v Mariboru prvi lavantinski katehetičen shod, katerega se je udeležilo 105 katehetov. Mil. g. knezoškof dr. Napotnik je v nagovoru pozdravil prisrčno vse gg. katehete, pohvalil njihovo delovanje v svojem poklicu in naznanil dnevni red za ta shod. Obravnavalo bi se naj 1.) o novem učnem načrtu za lavantinsko škofijo in 2.) o nazornem poučevanju. Predlagal je tudi udanostne pozdrave na papeža, cesarja in metropolita solnograškega. Predsednikom shoda je bil imenovan prelat Hribovšek, ki je dal besedo prvemu referentu, kanoniku I. Majcenu, kateri predloži osnovo novega učnega načrta za ljudske šole, ter jo vsestranski utemelji. Po končanem poročilu je nastala zelo živa debata, katere so se udeleževali gg: Ant. Kovačič (St. Ilj), Herg (Maribor), dr. Mlakar (Maribor), Kozelj (Središče), Kociper (Sv. Lovrenc), Ferme (Braslovče), Gorjup (Brežice), Kramaršič (Makole), dr. Jančič (Kozje), Kocbek (Sv. Križ) Stuhec (Sv. Jurij), Vogrinec (Sv. Peter), Vračko (Jarenina); odgovarjala sta na različna vprašanja predsednik Hribovšek in poročevalec Majcen. Popoldan je poročal o načrtu za meščanske šole kanonik dr. Mlakar. Razgovora so se udeležili o tem predmetu gg: Čižek (Maribor), dr. Hohnjec (Maribor) in Pšunder (Ptuj). Glede načrta za ljudske šole so še govorili Kropivšek (Ptuj) in Žekar (Rogatec), izmed katerih je zadnji izrazil željo, da bi se izdelal tudi učni načrt za narodnostno mešovite šole. G. prelat Hribovšek je imel referat o slikah kot sredstvo nazornega poučevanja. V debato sta posegla k temu predmetu dr. Jančič (Kozje) in Kociper (Sv. Lenart). Ko sta se še mil. g. knezoškof in predsednik shoda zahvalila vsem katehetom za veliko zanimanje za posvetovanje pri shodu, se je s kratko molitvijo prvi katehetični shod v Mariboru zaključil. Razprave in učni načrti izidejo v posebni knjigi.

š **Iz St. Jurija ob južni železnici.** Pri včerajšnji skupščini družbe sv. Cirila in Metoda je bil ves trg v zastavah izvzemši hiš z nemčurskega trgovca Schescherko in orožniške postaje. Predrznost nemčurskega trgovca Schescherka je bila celo tolika, da so iz njegove hiše zvečer klicali na tuje slov. goste: „Pereat narod!“ „Pereat Slovenci!“ S tem je menda hotel povedati, naj Slovenci ne bodo tako najivni, da bi svoj denar nosili v njegovo prodajalnico. Slovenci niso včeraj surovo reagirali na provokacijo, ampak so šli mirno svojo pot naprej pojoč slovanske pesmi.

š **Radgona.** Tukaj je ustrelil neki ogr. finanč. stražnik na štajersko-ogrski meji gostilničarja Franca Vüjeca. Stražnik je podedoval nekaj tisoč goldinarjev ter se nato vpijanil, nakar je začel prepir z gostilničarjem. Krogla mu je šla na levi strani v prsa in na drugi strani vun kvišku v strop; bil je takoj mrtev. Žalostna posledica pijančevanja.

š **Zborovanje štajerskih učiteljev.** Poleg drugih stvari se je na tem zborovanju obravnavalo o združenju štajerskih učiteljev. Nemški učitelji so se l. 1898. razcepili v dva društva. Sedaj so se zopet združili v „Zvezo nemških učiteljev in učiteljic na Stajerskem“. Povdarjalo se je, da bodo v društvu lahko tudi slovenski učitelji, kar je bilo tudi sklenjeno. Ako bi pa ne mogli skupno delovati, se bodo morali Slovenci seveda ločiti. To se bo pa najbrže tudi zgodilo, ker ima zveza popolnoma nemški značaj in se je značaj bodoče zveze pokazal posebno v tem, da so proslavljali Bismarka.

Ljubljanske novice.

lj **Nova panorama kosmorama** na Dvornem trgu pod „Narodno kavarno“ zasluži vse priznanje. Res krasne so slike stereogramov na steklu. Vsak teden bo nova serija. Ta teden se vidi Sibirija, Vladivostok, življenje na transsibirski železnici, reki Amur, prizori iz Irkutska itd. Priporočamo občinstvu naj pridno poseča ta zavod in to tem bolj, ker je Panorama kosmorama v vešćih domačih rokah gosp. slikarja Stareta in g. Kaiserja. Več o panorami bomo še poročali.

lj **Umrla je** danes po dolgotrajni bolezni gospa Katarina Serc, mati mestne učiteljice Marije Serc. Pokojnica je bila bogoljubna, vzorna mati. — Blag ji spomin!

lj **Surovost.** Pred hišo kamnoseškega mojstra g. Ignacija Camernika v Komenskega ulicah so predsinočnjim neznani ponočnjaki zvili in polomili ograjo, vsled česar ima gospodar ogromno škodo.

lj **Potresno tresenje,** oddaljeno 10 000 km, je danes ob 7. uri 13 m. zabeležila tukajšnja opazovalnica potresa.

lj **Umrli** sta: Barbara Kramar usmiljenka, stara 29 let; Marija Jesih posestnikova žena, stara 59 let.

lj **Pobegli prisiljenec** Monasa Leandra, ki je pred nekaj časom pobegnil od domobranske vojašnice, je bil po orožništvu prijet in okrajnemu sodišču v Alboni izročen. Izvršil je zopet veliko tatvino.

lj **„Olepšavalno društvo v Rožni dolini“** priredi v soboto, dne 16. t. mes ob 8. uri zvečer predavanje v gostilniških prostorih g. Podgorelca. Govori g. phil. Val. Rožič, član „Sloven. dij. zveze“ O šegah in običajih pri starih Slovanih. — K obilni udeležbi vabi najuljudneje Olepšavalno društvo.

lj **Pred Prešernovim spomenikom.** A.: „Zakaj so pa ženske dejali zadaj za Prešerna?“ — B.: „Ker se je Prešeren v življenju nad njo jezil: „Obraz tvoj posili mi je vedno pred očmi.“ Zdaj mu je vsaj gledati ni treba.“

Telefonska in brzojavna poročila.

Budimpešta, 15. sept. Kristoffy je izjavil, da prej ko slej vztraja na zahtevi splošne volivne pravice. Vlada namerava k večjemu le dva tedna še voditi posle. Budimpeštanski uradni list priobčuje odstop Fejervaryjevega ministrstva. „Pesti Naplo“ priobčuje, da so Fejervaryja opozarjali njegovi prijatelji, da nasprotujejo splošni volilni pravici vplivni dvorni krogi, a Fejervary je rekel: Jaz sem politik in ne spletkar; naj se zgodi kar hoče. O cesarju je rekel, da ni nikakor voljan odnehati v zadevi poveljnega jezika v armadi. Včeraj je prečital Polonyi pri seji Košutove stranke obtožnico proti Fejervaryjevemu ministrstvu. Obtožnica obsega 28 strani, poročilo utemeljevanja pa 36 pol. Med čitanjem so klicali Košutovci: „Ministre se mora zapreti in obesiti“. Stranka je izjavila, da hoče najprvo izvesti narodne in gospodarske, nato šele socialno politične reforme.

Budimpešta, 15. septembra. Velikanska množica ljudi je že na vse zgodaj bila zbrana pred parlamentom. Policija je le s težavo vzdrževala red. Socialni demokratje so korakali v gručah po 40 ali 50 oseb, noseč na čelu gruč rdeče zastave. Množica je vpila: „Doli s koalicijo. Živila splošna volivna pravica!“ Priplula sta tudi dva parnika z 2000 socijalnimi demokrati Predsednik zbornice Justh je med tem sprejel odposlance na novo se ustanovivše socialistiške stranke in soc. demokraške stranke, ki sta zahtevali splošno volivno pravico ter kazali na to, da se je prej Justh že enkrat zato izjavil. Justh je dejal, da se sedaj kot predsednik vzdrži vsake meritorične izjave. V zbornici so bili poslanci koalicije pri vstopu pozdravljeni z „Eljen“-klici, posl. lib. stranke pa z „Abzug“. Ob pol 11. uri je otvoril predsednik sejo. Došlega Košuta je koalicija pozdravljala z Eljen-klici. Ministri s Fejervaryjem na čelu so vstopili skozi neka stranska vrata. Koalicija jim je klicala: „Eljen, cesarska komisija!“, „Cesarski trabanti!“ — Fejervary je vstal in dejal, da ima podati kratko, a jako važno izjavo. Državni poslanec Ivanka kliče: „Živela socialna demokracija!“ — Fejervary je izjavil, da z ozirom na to, da se ni posrečilo vladi izvršiti večini dano obljubo in sestaviti pod pogoji, ki bi bili za vladarja vsprejemljivi vlado iz večine, je vlada demisijonirala ter je

bila demisija od vladarja sprejeta. (Klici: „To ste prav naredili!“) Fejervary: Vladar je pa izrekel željo, da vodi sedanje ministrstvo posle do nadaljne njegove odločitve. Klici: „To je zopet stara igra!“ Fejervary: Vladar ima še vedno željo, da večina pod vsprejemljivimi pogoji sestavi vlado. (Klici: On že ve za pogoje v naši adresi, a nam ni niti odgovoril.) Nato izroči Fejervary predsedniku kraljev reskript, ki se prečita. Reskript odgodi zbornico do 10. oktobra. Klici: „Mi ne gremo narazen!“ Košut predlaga naj državni zbor protestira proti odgodenju zbornice in predlaga, da zbornica obnovi svoje sklepe z dne 21. jan. Tisza vstane. Predsednik: H končanem predlogu ni debate. Graholić psuje predsednika, ki mu da ukov. Graholić upije koaliciji: „Ljudski izdajalci!“ Koalicija upije: „Ven ž njim!“ Tisza protestira, da bi po prečitanju reskripta se še kaj obravnavalo. Ko je Fejervary izjavil, da je vladar odgovoril v svoji izjavi, ki je bila naslovljena na narod na adreso koalilicije, so ministri zapustili zbornico. Ko Tisza še enkrat protestira proti Košutovemu predlogu, tudi liberalni poslanci zapuste zbornico. — (Klici: „Ta eksodus kaže, da liberalna stranka podpira Fejervaryja!“) Nato je bil Košutov predlog sprejet in predsednik je naznanil, da je zasedanje odgodeno do 10. oktobra. Med tem so se socialisti pred parlamentom že v polnem redu razšli. Pri demonstraciji socialnih demokratov ni bil nihče aretiran V hodniku državnega zbora je radi zadeve volivne pravice napadel poslanec Horvath ministra Kristoffyja in bi ga bil skoro udaril.

Budimpešta, 15. septembra. Fejervary namerava še govoriti s Košutom, predno odpotuje na Dunaj, da predlaga vladarju načrt o novih pogajanjih s koalicijo. Vojni minister Pitreich namerava izdelati nov načrt o prehodnih določilih, ki bi omogočila spravo s koalicijo. V liberalni stranki so sklenili protestirati, če sta Goluchowski in Gautsch vplivala na Fejervaryjev odstop. Sklenili so tudi izvoliti številen odsek, ki naj proučuje vprašanje o splošni volivni pravici in o novem strankinem programu. S tem se hoče vplivati na koalicijo, ki se boji pri splošni volivni pravici za mažarsko posest.

Budimpešta, 15 septem. Kristoffy je bil soglasno izvoljen za poslanca v Nemet Bogsanu. Poslanci, ki so zadnji čas izstopili iz liberalne stranke, so sklenili, da se ne pridružijo nobeni stranki. A delati hočejo na sporazumljenju med kraljem in narodom.

Budimpešta, 15. sept. Govori se vnovič, da je Zichy pozvan k vladarju.

Lvov, 15. sept. Tu so mesarji sklenili, da odgovore na nove mestne mesnice s tem, da razprodajo meso kolikor ga še imajo, potem pa prodajo mesa ustavijo.

Belgrad, 15. septembra. Iz Skoplja poročajo, da se je med Numanovim in Polanko vršil boj med turškimi vojaki in srbsko četo.

Baku, 15. sept. Tu je sedaj red. V okrožju mesta Baku sta nastanjeni dve diviziji. „Naša Žizna“ poroča, da nameravajo poslati v Baku 180.000 vojakov. Iz Peterburga poročajo, da v Kavkazu vsled nemirov ne bo volitev v dumo.

Berolin, 15. septembra. „Berliner Tageblatt“ poroča iz Tokia, da bodo barona Komuro umorili, ako se vrne v domovino

Išče se v najem 1883 5—1

restavracija ali **gostilna**

v kakem večjem kraju na Gorenjskem.

Ponudbe sprejema uprav. „Slovenca“.

Zahvala.

Vsem prijateljem in znancem izrekamo svojo najiskrenejšo, najtoplejšo zahvalo za ljubeznjivo sočutje med boleznijo in povodom smrti najine najboljše nepozabne matere kakor tudi za krasne darovane vence, in prosiva istodobno, da se ohrani dragi pokojnici pobožen spomin.

Žalujoča sinova
Fran in Karol Bruss.

Zadušno opravilo se vrši v torek, 19. t. m. ob 8. uri zjutraj v stolni cerkvi.

1885

Klanjajoča se neskončni božji Previdnosti javlja **Marija Šerc** v imenu svojih sestrá **Antonije, Josipine** omož. **Bregant, Pavle** in brata **Karola** vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je iskreno ljubljena mama, oziroma prababica, babica, sestra, teta, svakinja in tašča, gospa

Katarina Šerc roj. Dovjak

danes ob 9. uri zjutraj po dolgi, mukepolni bolezni, večkrat previdena s svetimi zakramenti v 80. letu starosti blaženo zaspala v Gospodu.

Pogreb nenadomestljive rajnice se vrši v nedeljo, dnć 17. t. m., ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti sv. Petra nasip št. 59.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v farni cerkvi sv. Petra in cerkvi Srca Jezusovega.

Blago pokojnico priporočamo v pobožno molitev in prijazen spomin.

Prosi se tihega sožalja.

V Ljubljani, 15. sept. 1905.

Žalujoči ostali.

Venci se na željo rajnice hvaležno odklanjajo.

Zahvala.

Zahvaljujem se v svojem in vseh sorodnikov imenu za vse sočutje, za vse molitve in sploh vse dobrote, ki so jih skazali prijatelji in znanci v bolezni in ob smrti prisrčno ljubljenega, nepozabnega brata

Frančiška Jereba

č. g. župnika v pok. in kn. šk. duhovnega svetnika.

Posebno se zahvaljujem milostnemu gosp. prelatu Rozmanu, ki je pokojnika pokopal, za prelepi, tolažljivi govor, g. bleškemu župniku Oblaku za vso požrtvovalno skrb v bolezni in ob smrti, vsem čč. gg. duhovnim sobratom, ki so v obilem številu prihiteli skazati rajniku zadnje spoštovanje, gospodu županu Žumru, občinskemu odboru gorjanskemu, zasipškim župljanom za obilo spremstvo in krasni venec, Marijinama družbama zasipški in bleški, ki sta se udeležili pogreba z zastavami, posebej tudi še vrlemu pevskemu zboru bleške Marijine družbe, ki je tako lepo prepeval pri sv. maši in tolažil s krasnimi nagrobnicami. Sploh vsem in vsakemu udeležencu posebej: Bog dobrotljivi obilo poplačaj!

P. Romuald Jereb,
gvardijan.

1881 Zasip, 13. septembra 1905.

Zahvala.

Za vse dokaze sočutja povodom bolezni in smrti moje nepozabne matere, gospé

Alojzije Delhunia

hišne posestnice

kakor tudi za mnogobrojno spremstvo prerano mi umrle k večnemu počitku, izrekam tem potom prečastiti kapiteljski duhovščini, preč. gg. patrom frančiškanom, preč. gg. usmiljenim bratom, gg. uradnikom, vsem prijateljem in znancem ter sploh vsem udeležnikom pogreba svojo najtoplejšo zahvalo. 1882

Rudolfovo, 12. septembra 1905.

Rudolf Delhunia
c. kr. davčni praktikant.

Važno za vsako gospodinjstvo!

Če hočete žgane kave z velearomatiškim okusom, močjo in izdatnostjo, kupujte samo žgane kave

Prve ljubljanske

velike pražarne za kavo

KARLA PLANINŠKA na Dunajski cesti
nasproti kavarni „Evropa“

ki spajajo vse te vrline. 1194 104—13

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306·2 m, srednji zračni tlak 736·0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24. urah v mm.
14	9. zveč.	733·9	18·7	brezvetr.	jasno	0·0
15	7. zjutr.	733·8	14·0	sl. jug	megla	
	2. pop.	733·3	26·4	sl. jvzh.	jasno	

Srednja včerajšnja temp. 18·9°, norm. 15·0°.

XX. letni tečaj **XX. letni tečaj**

Oblastveno priznano

deško odgojevališče Kuglmayr v Gorici 1526 17

sprejema učence, kateri obiskujejo srednje šole ali se za iste pripravljajo. Program na zahtevo.

V najem se odda

pod ugodnimi pogoji s **1. januarjem** 1906 občeznana

gostilna

„pri zlati kroni“, ležeča tik glavne ceste, na najbolj obiskanem kraju **v Metliki.**

Interesenti naj povprašajo do **1. oktobra** t. l. pri lastniku **Niko Hranilović, Sošice pri Jaski,** Hrvatska. 1863 3—3

Učenec

iz boljše rodbine, zmožen **slovenskega** in **nemškega jezika se takoj sprejme** v trgovino 1872 4—2

A. Persché, Ljubljana.

4 dijaki

se sprejmejo pod strogim nadzorstvom **na stanovanje** in **hrano** v Krojaških ulicah št. 1. III. nadstropje.

1858 6—4

Za šolsko mladino

bogato izbiro **jesenskih** in **zimskih oblek, površnikov, športnih** in **zimskih sukenj.** Specijaliteta v angleških modnih **telovnikih** iz svile, žameta in modnega blaga najboljše kakovosti od tvrdke Machol & Lewin, London in Berlin. Originalne angleške **športne obleke** za gospode, **površniki, paletoti, športne** in **zimske suknje, pelerine** s kapuco in **haveloki.** Najboljša in največja izbira v konfekciji za dame: **jopiči, paletoti, plašči, kostumi, krila** in **bluze.**

Obleke in površniki se delajo iz najboljšega angleškega in francoskega blaga ter se izgotavljajo na Dunaju.

Angleško skladišče oblek
O. Bernatović, Ljubljana, Glavni trg 5. 1876 3—2

Stalno se dá takoj v najem

hiša

pri farni cerkvi, v kateri se nahaja dobro vpeljana **trgovina** z mešanim blagom. Prometa na leto približno 30.000 K, lahko pa tudi še več. Pod ugodnimi pogoji se hiša tudi **proda.** 1862 3—3

Naslov pové upravništvo „Slovenca“.

Šolske knjige za vse šole

v najnovejših, odobrenih izdajah,

pisalne in risalne, kakor tudi druge šolske potrebščine v najboljši kakovosti in po zmernih cenah 1865 6—3

priporoča

L. SCHWENTNER, knjigotržec

v Ljubljani, Prešernove ulice 3.

Knjigarna

Kleinmayr & Bamberg

Ljubljana, Kongresni trg št. 2

priporoča svojo

popolno zalogo

vseh na tukajšnjih in zunanjih učiliščih, posebno na c. kr. I in II. državni gimnaziji, c. kr. višji realki in c. kr. moškem in ženskem učiteljišču tukaj, zasebnih kakor tudi ljudskih in meščanskih šolah uvedenih

šolskih knjig

v najnovejših izdajah, v mehkih in trpežnih šolskih vezavah, po najnižjih cenah. 1852 10—5

Zaznamki uvedenih učnih knjig se oddajajo zastonj.

Ljubljanski šolski koledar 2 vinarja.

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. **Zavarovanja** za izgube pri **žrebanjih** pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — **Promese** za vsako žrebanje.
Kulantna zvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba
„MERCUR“
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strebelgasse 2.

Pojasnila v vseh **gospodarskih** in **finančnih stvareh,** potem o kurznih vrednostih vseh **špekulacijskih vrednostnih papirjev** in **vestni nasveti** za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti **naloženih glavnic.** 18 150—99

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Dr. Ignacij Žitnik.**

Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani.